

Edice a materiály

OSNOVA ZÁKONA K PODPOŘE DOMÁCÍ FILMOVÉ VÝROBY

1928, 6. prosinec, Praha. – Osnova zákona k podpoře výroby kinematografických filmů s důvodovou zprávou a průvodním dopisem, které rozeslal ministr průmyslu, obchodu a živností jako původce návrhu předsednictvu ministerské rady, všem ministerstvům a kontrolnímu úřadu k meziministerskému připomínkovému řízení. Konkrétním příjemcem zde editovaného dokumentu bylo ministerstvo školství a národní osvěty.

MINISTR OBCHODU

Čj. 78.659/28. V Praze dne 6. prosince 1928.

I/A/8600

Věc: Rozeslání osnovy zákona k podpoře výroby kinematografických filmů
k meziministerskému připomínkovému řízení.

Předsednictvu ministerské rady
všem ministerstvům

Nejvyššímu účetnímu kontrolnímu úřadu!

Ministerstvo obchodu zasílá v příloze k meziministerskému připomínkovému řízení osnovu zákona k podpoře výroby kinematografických filmů.

Jelikož osnova byla již projednána se všemi zúčastněnými zájmovými korporacemi, žádá ministerstvo obchodu o sdělení případných připomínek do 14 dnů.

V případě, že v této lhůtě připomínky podány nebudou, žádá ministerstvo obchodu, aby byla dána osnova na program ministerské rady, aby tak bylo umožněno její brzké ústavní schválení.

[K tamnímu dopisu ze dne 6. října 1928 č. 117258/28 – 5¹⁾ dovoluujeme si sdělit, že projednáme podněty tohoto dopisu s tamním ministerstvem v nejbližší době ústně.

Ministr obchodu:]^a

[L. Novák]^b

[...]^c

[Zákon]^dze dne [k podpoře]^e výroby kinematografických filmů.

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

[Kvota půjčoven filmů.]^f

§ 1.

(1) Kdo po živnostensku v oběh uvádí kinematografické filmy k veřejnému předvádění v tuzemsku (půjčovna filmů), jest povinen vyrobiti nebo opatřiti si každoročně aspoň takový poměrný díl kinematografických filmů domácího původu (§ 2) [...]^g, jaký ustanoví, přihlížejce k vývoji domácí filmové výroby a k potřebám filmového obchodu, pro roční období ministr průmyslu, obchodu a živností po slyšení filmového sboru (§ 8) vyhláškou uveřejněnou ve Sbírce zákonů a nařízení (kvota půjčoven filmů).

(2) Této povinnosti nepodléhají půjčovny filmů, které, nepřihlížejce k filmům uvedeným v § 5 odst. 2 a 3, v ročním období neuvedly v oběh úhrnem více než deset kinematografických filmů.

(3) Ministerstvo průmyslu, obchodu a živností může výjimečně v případech, kde toho vyžaduje zájem domácí filmové výroby, povolit, aby se několik půjčoven filmů sdružilo k podání průkazu, že vyhověly předpisům o kvotě půjčoven filmů (§ 1 odst. 1, § 4).

§ 2.

Za kinematografický film domácího původu podle tohoto zákona se považuje film, vyhovuje-li všem těmto podmínkám:

a) je-li výrobce jeho, nebo z několika výrobců aspoň polovina československými státními příslušníky; jde-li o [...]^h společnost [podle obchodního práva nebo]ⁱ družstvo, vyžaduje se, aby [byla zřízena]^j podle československých zákonů, [měla sídlo v tuzemsku]^k a většina členů správních jejích orgánů byla československými státními příslušníky;

b) je-li režisér neb jeden z režisérů, kinofotograf neb jeden z kinofotografů a polovina představitelů hlavních rolí československými státními příslušníky;

c) dostane-li se aspoň takového podílu z celkového výrobního nákladu filmu československým státním příslušníkům neb osobám v tuzemsku trvale usazeným neb [společnostem]^l majícím sídlo v tuzemsku, jaký určí pro příslušné roční období ministr průmyslu, obchodu a živností ve vyhlášce uvedené v § 1 odst. 1, přihlížejce k výši výrobních nákladů;

d) jsou-li kopie filmu pro oběh v Československu pořízeny v tuzemsku.

§ 3.

(1) O tom, zda kinematografický film jest filmem domácího původu (§ 2), rozhoduje k podané žádosti ministerstvo průmyslu, obchodu a živností.

(2) Žadatel jest povinen připojiti k žádosti potřebné doklady a potvrzení o tom, že film jest dovoleno předváděti (censurní lístek) [...]^m. [Žadatel jest dále povinen poskytnouti ministerstvu průmyslu, obchodu a živností potřebné informace.]ⁿ

(3) Seznam kinematografických filmů uznaných za [...]^o filmy domácího původu [se uveřejní v Úředním listě Československé republiky]^p.

§ 4.

(1) Půjčovna filmů jest povinna do měsíce po uplynutí ročního období určeného podle § 1 předložit okresnímu úřadu seznam kinematografických filmů, které uvedla v oběh v uplynulém ročním období, a připojit originální censurní lístky na tyto filmy vydané ministerstvem vnitra. V seznamu jest uvést: název jednotlivých filmů, výrobce, datum censurování a censurovanou délku. Filmů zmíněných v § 5 odst. 2 a 3 netřeba v seznamu uvádět, pokud nebyla přiznána započítatelnost podle § 5 odst. 3. Kromě toho předloží půjčovna filmů v originále rozhodnutí ministerstva průmyslu, obchodu a živností (§ 3) o domácím původu filmů, které mají být započítány do kvoty půjčoven filmů. [...]"

(2) Okresní úřad rozhodne, zda bylo vyhověno předpisům o kvotě půjčoven filmů (§ 1 a § 10). Originály rozhodnutí ministerstva průmyslu, obchodu a živností o domácím původu filmu si okresní úřad ponechá.

§ 5.

(1) Film může být započítán do kvoty půjčoven filmů (§ 1) pouze jedné půjčovně a jen v tom ročním období, v němž byl poprvé censurou propuštěn.

(2) Cizí kinematografické filmy sportovní, příležitostné a reklamní vůbec a veselohry nejvýše do 600 m censurované délky nezapočítávají se k tíži půjčoven filmů a domácí filmy těchto druhů nezapočítávají se ani k tíži, ani ve prospěch půjčoven filmů (§ 1 odst. 1, § 4 odst. 2).

(3) Cizí kinematografické filmy vědecké, hospodářsko-poučné a kulturně-výchovné nezapočítávají se k tíži půjčoven filmů; u domácích filmů těchto druhů může ministerstvo průmyslu, obchodu a živností v dohodě s ministerstvem školství a národní osvěty povolit, aby byly vzhledem ke své zvláštní ceně úměrně započítány.

[Kvota kinematografů.]'

§ 6.

Kdo po živnostensku předvádí v tuzemsku kinematografické filmy, jest povinen předvádět každoročně aspoň takový poměrný díl kinematografických filmů domácího původu (§ 2), jaký ustanoví, přihlížej k vývoji domácí filmové výroby a k potřebám filmového obchodu, pro roční období ministr průmyslu, obchodu a živností v dohodě s ministrem vnitra po slyšení filmového sboru (§ 8) vyhláškou, uveřejněnou ve Sbírce zákonů a nařízení (kvota kinematografů).

§ 7.

(1) Kdo po živnostensku předvádí v tuzemsku kinematografické filmy, jest povinen do měsíce po uplynutí ročního období určeného podle § 1 předložit státnímu policejnímu úřadu a v místech, kde není zřízen, okresnímu úřadu seznam kinematografických filmů jím v uplynulém ročním období předváděných. V seznamu jest uvést název jednotlivých filmů, půjčovnu, datum censurování, censurovanou délku, zda jde o film domácího původu podle tohoto zákona, či o film cizí, a kdy a kolikrát filmy byly předváděny. Filmů zmíněných v § 5 odst. 2 a 3 netřeba v seznamu uvádět, pokud nebyla přiznána započítatelnost podle § 5 odst. 3.

(2) Státní policejní úřad, resp. okresní úřad, rozhodne, zda bylo vyhověno předpisům o kvotě kinematografů (§ 6 a § 10).

(3) Ustanovení § 5 odst. 2 a 3 platí obdobně pro kvotu kinematografů.

[Filmový sbor.]^s

§ 8.

Při ministerstvu průmyslu, obchodu a živností zřizuje se [...] filmový sbor, jehož účelem jest,

a) aby byl nápomocen při provádění tohoto zákona, zejména aby podával dobrá zdání o výši kvoty půjčoven a kinematografů (§§ 1 a 6),

b) aby podával dobrá zdání a činil návrhy o otázkách filmové výroby a obchodu vůbec.

§ 9.

(1) Filmový sbor skládá se ze 12 členů a ze stejného počtu náhradníků, a to ze 2 zástupců výrobců kinematografických filmů, ze 2 zástupců půjčoven filmů, ze 4 zástupců majitelů kinematografů, ze 2 zástupců korporací sledujících rozvoj domácí filmové výroby a ze [2]^u zástupců osvětových sdružení. Do schůzí filmového sboru mohou vyslati zúčastněná ministerstva své zástupce.

(2) Členy a náhradníky filmového sboru jmenuje ministr průmyslu, obchodu a živností po slyšení odborných korporací vždy na tříleté období; zástupcové osvětových sdružení budou stejným způsobem určeni ministrem školství a národní osvěty.

(3) Členství ve filmovém sboru jest čestné.

(4) Jednací řád filmového sboru stanoví ministerstvo průmyslu, obchodu a živností, jehož zástupce svolává [a řídí schůzi sboru]^t.

[Ustanovení trestní.]^u

§ 10.

(1) Přestupky předpisů tohoto zákona a vyhlášek na jeho základě vydaných (§§ 1 a 6) trestá okresní úřad – v místech pak, kde je zřízen státní policejní úřad, jde-li o přestupek §§ 6 nebo 7 nebo vyhlášky na základě § 6 vydané, tento úřad –, a to pokutou do 10.000 Kč nebo vězením do 1 měsíce; jde-li o nedodržení kvoty půjčoven filmů pokutou až do 50.000 Kč nebo vězením až do 3 měsíců.

(2) Vedle uloženého trestu lze uznati také na ztrátu živnostenského oprávnění (licence) na vždy nebo na určitý čas.

[Přechodná a závěrečná ustanovení.]^x

§ 11.

Pro prvé roční období (§ 6) mohou býti za filmy domácího původu uznány a do kvoty kinematografů započítány také kinematografické filmy censurované po 1. dubnu 1927, vyhovují-li aspoň podmínkám uvedeným v § 2 odst. 1 lit. a, b a d tohoto zákona.

§ 12.

Zákon tento nabývá účinnosti dnem 1. dubna 1929 a provedením jeho se pověřuje ministr průmyslu, obchodu a živností v dohodě s ministrem vnitra a s ministrem školství a národní osvěty.

[Důvodová zpráva.]^y

Film, jež možno dnes označiti za jednu z nejvyhledávanějších zábav lidských, má kromě stránky umělecké též velký význam kulturní, propagační a hospodářský. Obraz předváděný milionům lidí působí na myšlenky a názory občanů všech vrstev, národností a ras. Jeho velkou předností jest, že umožňuje vzájemné poznání národů, jak žijí, myslí, oblékají se a bydlí, a působí tak k jich sblížení a vzájemnému pochopení. Není však prospěšné, jestliže občané vidí stále a stále cizí filmy, cizí vlajku, vkus, modu, výrobky, propagaci cizích myšlenek a zájmů. Určitá neodvislost a uplatnění národní osobitosti jsou nutny ve filmu stejně jako v tisku a v literatuře. Význam filmu z hlediska hospodářského není o nic menší. Film jest nejmocnější reklamní prostředek na světě. Vidí-li opětovně miliony lidí různých zemí ve filmu standardní a charakteristické výrobky určité země, vykonává to nevyhnutelně vliv na jejich nákupy. Filmová výroba může poskytnouti zaměstnání tisícům pracovníků různých oborů, jichž spolupráce jest přitom zapotřebí: autorům, režisérům, operatérům, hercům, architektům, malířům, úředníkům, dělníkům, zaměstnancům laboratorí, stavebních živností, tiskáren aj. Okolnost, zda ve filmu jest země převážně odkázána na dovoz cizích výrobků, či zda sama hojně vyváží svou práci, hraje značnou roli v obchodní a platební bilanci každého hospodářsky a kulturně pokročilého státu.

Není proto divu, že dochází k zásahům států do filmového obchodu za účelem zabezpečení rozvoje domácí výroby a většího rozšíření domácích filmů. Jelikož ve filmovém obchodě nejde o prodej zboží v obyčejném slova smyslu, nýbrž o propůjčení licenčního práva, jež má svůj základ v právu původcovském, jest zřejmo, že celní ochrana nemohla uspokojiti těchto snah a že jednotlivé státy sáhly ke zvláštním opatřením ku podpoře své domácí filmové výroby.

První krok v tomto směru učinila země velkého filmového průmyslu, Německo. [V Německu]^z byl od let válečných až do roku 1921 dovoz filmů všeobecně zakázán, pouze některé severské filmy přišly do Německa na základě kompenzačních smluv. Počátkem roku 1921 byl říšským ministerstvem národního hospodářství povolen německým půjčovnám dovozní kontingent 180.000 m zahraničních filmů, jenž byl v roce 1922 a 1923 zvýšen na 250.000 m a v roce 1924 na 260.000 m. Počátkem roku 1925 byla úprava kontingentu zásadně změněna, pro dovoz cizího filmu bylo nutno získati jeden německý film, vyrobený po 1. lednu 1923. Pro rok 1926 byl poměr 1 : 1 ponechán, filmy censurované v roce 1924 a 1925 mohly žádati za kompenzační oprávnění nejpozději do 31. ledna 1926 a zužitkovati je do 31. března 1926. Pro rok 1927 platily tyto předpisy: Úřad pro zahraniční obchod filmy uděluje oprávnění k censuře zahraničních filmů pouze v tuzemsku usazeným půjčovnám, které prokáží smlouvami nebo jinými listinami kompenzaci toho druhu, že na každý zahraniční film, pro který žádají

za oprávnění k censuře, půjčují ve vlastním podniku jeden německý film v témže kalendářním roce censurovaný, dříve ještě nepůjčovaný, nově vyhotovený, o přibližně stejné délce obrazu. Půjčovna musí dotyčný zahraniční film zužitkovati jen ve vlastním podniku a nemůže jej přenést ani přímo, ani nepřímo na jiné firmy. Firmy jednající proti těmto ustanovením mohou býti vyloučeny z přidělu dalších oprávnění. Stejně ustanovení platí pro filmy poučné a kulturní s tou změnou, že každý takový zahraniční film musí býti kompenzován dvěma německými poučnými a kulturními filmy přibližně stejné délky. K dosažení oprávnění nemohou sloužiti takové filmy, o nichž jest míti za to vzhledem k způsobu vyhotovení nebo z jiných důvodů, že jen za tím účelem byly vyrobeny, aby získaly oprávnění k censuře zahraničního filmu. Pro zahraniční filmy a grotesky až do délky 500 m, dále pro filmy časové a reklamní mohou býti vystavena oprávnění k [censuře bez průkazu kompensace]^{aa}; německé filmy toho druhu nemohou sloužiti za kompensaci. Kompensační práva za německé filmy vyrobené v roce 1926 musí býti zužitkována nejpozději do 15. února 1927. Říšský komisař pro povolování vývozu a dovozu vydal pro úpravu dovozu osvětlených kinematografických filmů v kontingentním období od 1. ledna 1928 do 30. června 1929 předpisy nové, podstatně se lišící od dřívějších. V tomto osmnáctiměsíčním období bude uděleno nejvýše 260 oprávnění pro censuru zahraničních filmů, z nichž 170 bude rozděleno německým půjčovnám, které v kontingentním období 1928/29 budou skutečně obchod provozovati, a to polovicí v roce 1928 a polovicí po 1. lednu 1929, zatímco zbývajících 90 oprávnění je vyhrazeno zvláštní dispozici říšského komisaře. Rozdělení 170 oprávnění půjčovnám se provede v poměru, v němž každá firma poprvé do obchodu uvedla německé, v letech 1926 a 1927 censurované, ke kompensaci oprávněné filmy. Firmy, které v těchto dvou letech poprvé půjčovaly pouze po jednom německém, ke kompensaci oprávněném filmu, zůstanou nepovšimnuty. Veselohry a grotesky v délce do 500 m, dále filmy časové a reklamní jsou dále volny, pro poučné filmy jest zachován dosavadní poměr jednoho cizího k dvěma německým. Zásada nepřenosnosti oprávnění jest opět vyslovena.²⁾

[V Maďarsku]^{bb} bylo nařízením ministerského presidia ze 24. srpna 1925 stanoveno, že za každý film, jenž je zkoušen zemskou komisí pro zkoumání filmů, dlužno zaplatiti se zpětnou platností od 1. července 1925 kromě stanovených zkušebních poplatků ještě dalších 3.000 K maďarských z 1 m filmu. Povolovací listinu nelze vydati, dokud tento poplatek není zapraven. Poplatky dlužno uložit na zvláštní účet a uschovati, dokud ministerstvo neutvoří novou organizaci pro zužitkování těchto částek. Každý podnik, jenž v tuzemsku rozšiřuje filmy, pokud v jednom roce doveze alespoň 20 filmů v průměrné délce 1500 m z celní ciziny, jest povinen za každých 30 filmů daných do oběhu dáti zhotoviti v tuzemsku 1 film v přibližné délce průměru cizozemských filmů. Povinnost tato platí zpětně od 1. července 1925. S platností od 1. ledna 1928 bylo změněno nařízení z roku 1925 nařízením z 22. prosince 1927 č. 11300/1927 M. E. takto:

§ 1. Každý podnik, který v tuzemsku rozšiřuje filmy, pokud dováží z ciziny ročně aspoň 20 kusů v průměrné délce 1.500 m v cizině zhotovených filmů, jest povinen před uvedením 20 dovezených cizích filmů do obchodu, zhotoviti aneb dáti zhotoviti v tuzemsku jeden film v obvyklé délce podle ustanovení § 2.

Nesplní-li podnik této povinnosti, jest povinen zaplatiti za každý censurovaný metr filmu, kromě základního poplatku stanoveného v § 1. nařízení č. 4963/1925, 20 halérů doplatku z titulu výkupní výroby.

§ 2. Filmový fond jest povinen tento poplatek vrátiti, prokáže-li podnik, že zhotovil maďarský film, jehož scenario a rozpočet předem schválila „Dozorčí komise“ filmového fondu a po zhotovení film přijala.

§ 3. Maďarské ministerstvo zmocňuje „Dozorčí komisi“, aby vrátila 8.000,— (osm tisíc) pengő výrobcí filmu za každý maďarský film, jenž bude v budoucnosti podle ustanovení § 2. zhotoven a pokud vrácení poplatku podle § 2. nebylo dosud požadováno.

§ 4. Maďarské ministerstvo obchodu se souhlasem ministerstva vnitra může výrobní povinnost stanovenou v § 1. rozšířiti i na podniky, jež dováží méně než 20 filmů ročně.

§ 5. Toto nařízení provádí ministerstvo obchodu za souhlasu ministerstva vnitra.

Filmový kontingent [v Rakousku]^{cc} byl upraven nařízením spolkového ministra financí a spolkového ministra obchodu a dopravy z 12. května 1926 č. 117 o zákazu dovozu osvětlených filmů a prováděcími výnosy ministerstva obchodu a dopravy z 19. května, 5. června, 30. listopadu 1926 a 16. prosince 1927. Obrazy pro kinematografická představení mohou býti dováženy za účelem veřejného předvádění jen na základě zvláštního povolení, uděleného na základě zmocnění ministerstva obchodu filmovou kanceláří vídeňské obchodní komory po slyšení znalců (filmového poradního sboru). Povolením jest se zpravidla vykázati v době, kdy film má býti veřejně předváděn. Tato ustanovení se netýkají filmů kulturních a poučných. Ministerstvo obchodu určí vždy počet zahraničních filmů, jejichž dovoz připadá na výrobu jednoho domácího filmu.

Filmový poradní sbor se skládá z 1 zástupce ministerstva obchodu, jenž předsedá, po 2 zástupcích rakouského filmového úřadu, vídeňské obchodní komory a vídeňské dělnické komory, dále ze 3 zástupců výrobců, 4 zástupců půjčoven, 5 zástupců majitelů kinematografů a 5 zástupců zaměstnanců filmového oboru. Členové a náhradníci jsou jmenováni ministrem obchodu, a to, pokud jde o zástupce zájemníků, k návrhu příslušných ústředních korporací. Úřední a kancelářské práce poradního sboru vykonává filmová kancelář vídeňské obchodní komory, jež k úhradě nákladů vybírá poplatky za vystavování dovozních povolení. Jednání mohou se zúčastniti bez práva hlasovacího zástupci zemských vlád a na přání poradního sboru tajemníci zájmových svazů.

Do působnosti filmového poradního sboru náleží hlavně: přezkoušení domácích filmů, které mají sloužiti za základ k povolení dovozu; zde přichází v úvahu zásadně jen normální celovečerní filmy, které byly poradním sborem zkoušeny co do délky obrazu, vynaložených hodin v atelieru, vypravení a jiných technických jakostí a označeny za oprávněné ke kontingentu; stanoviti, zda jest film považovati za domácí, zda jest film zařaditi do kategorie kulturních a poučných filmů, kratších veseloher, grotesek, časových událostí apod. Činnost poradního sboru ve smyslu policejní censury filmové jest vyloučena. Poradní sbor může zřídit ze svého středu výbory k přípravě vyřízení jednotlivých agend a přiznati jednomyslným jich usnesením charakter konečného dobrozdání.

Udělená povolení pro jeden film platí současně pro všechny kopie. Je-li film o několika dílech večer vyplňujících, jest každý počítán za jeden film. Výrobce, popřípadě nabyvatel tuzemského filmu, o němž bylo podáno příznivé dobrozdání, obdrží nejprve záznamní listy na vystavení vždy určeného počtu dovozních povolení; tyto záznamní listy

mohou být převedeny na půjčovny a tvoří základ pro vystavení dovozních povolení. Zuzitkování domácích filmů v uvedeném smyslu může se stát jen jednou. Dovození povolení znějí na určitou osobu oprávněnou k dovozu a na určitý film a jsou nepřenosná. Záznamní listy a dovozní povolení platí na dobu jednoho roku ode dne předvádění základního domácího filmu před filmovým poradním sborem. O prodloužení platnosti rozhoduje poradní sbor. Ministerstvo obchodu určí po vyjádření filmové kanceláře vídeňské obchodní komory, pokud záznamní listy mohou být uděleny i před přezkoušením filmu poradním sborem. Filmový poradní sbor může přiznati volnost dovozu obrazům, jimž byla odepřena kvalifikace domácího filmu, s ohledem na domácí práci v těchto obrazech obsaženou. V tomto případě obdrží výrobce takového cizího filmu jedno dovozní povolení bez vztahu na domácí výrobu. Pro veselohry, grotesky, časové události apod. až do délky nejvýše 700 m včetně všech titulů budou udělována dovozní povolení bez započtení na kontingent v té míře, pokud filmů toho druhu jest užíváno normálně jako doplňku programu.

Majitel kinematografu, který chce veřejně předváděti v Rakousku po 3. září 1926 cizí filmy, jest povinen prokázati se úřadu (ve Vídni magistrátu, na venkově okresnímu hejtmánství, četnické stanici) dovozním povolením (kopií) neb průvodním listem na filmy poučné a kulturní vystaveným podle zmocnění ministerstva obchodu filmovou kanceláří vídeňské obchodní komory. Do 2. září 1926 nebylo třeba dovozního povolení a rovněž později nezapočítávají se na kontingent cizí filmy, které již byly ve Vídni hrány před 3. zářím 1926. Pro dobu od 3. září 1926 do 31. prosince 1926 byla povolení k dovozu cizích filmů udělována domácím filmovým výrobcům tak, že kdo po 1. lednu 1926 vyrobil nebo dal vyrobiti 1 domácí film, obdržel s výhradou přezkoušení filmu poradním sborem záznamní listy na 20 dovozních povolení. Od 1. ledna 1927 každý výrobce domácího filmu obdržel záznamní listy na 10 dovozních povolení. Filmový kontingent byl však na podzim roku 1927 zvýšen na 1 : 18 s platností pro celý rok 1927, od 1. ledna 1928 pak na 1 : 20, avšak s tím omezením, že jeden kontingentní list opravňuje pouze k dovozu tří kopií cizího filmu, pro každou další kopii musí být nový kontingentní list.³⁾

[V Itálii]⁴⁾ byl vydán zákon ze dne 16. června 1927 č. 1121 o povinném promítání filmů národní výroby, podle něhož jest od 1. října 1927 povinností premierových kin promítati národní filmy a vyhraditi promítání národních filmů neméně než jednu desetinu předváděných filmů s výjimkou období od 1. července do 30. září. Dekretem ministra národního hospodářství může být stanoveno pro předvádění filmů procento národních filmů v poměru k cizím a může být změněno období shora uvedené se zřetelem k vývoji italské národní filmové výroby. Za národní filmy jsou považovány ty, které byly vyrobeny v Itálii od firem podle platného práva zřízených v království Italském a s personálem ředitelským, uměleckým, technickým a výkonným převážně italským. Při volbě libreta má být dávana přednost italským námětům anebo pracem aspoň navrženým nebo upraveným italskými autory. Na předepsanou kvotu se započítávají filmy censurované po 1. lednu 1926. Kdo zamýšlí vyráběti národní filmy, ohlásí při počátku práce místním úřadům bezpečnostním osobní data a národnost zaměstnaných ředitelů, herců a operátorů. Bezpečnostní úřady po vyšetření vidují ohlášku a vrátí ji výrobcu, aby ji předložil komisi, označené v č. 9. a 12. královského dekretu ze dne 24. září 1923 č. 3287 (censura). Zamítne-li bezpečnostní úřad vidovati ohlášku, jest připuštěn rekurs

k ministerstvu národního hospodářství, které rozhodne o věci s konečnou platností. Jmenovaná komise, k níž jsou přiděleni dva členové označení ministrem národního hospodářství, posoudí s konečnou platností, obsahují-li národní filmy dostatečnou hodnotu uměleckou a jsou-li dobře technicky provedeny k účelům veřejného předvádění. Komise může zamítnouti povolení k předvádění filmů veřejnosti, i když jsou vyrobeny v cizině, jestliže neposkytují dostatečnou hodnotu artistickou jak po stránce obsahové, tak po stránce technického provedení. Apelační komise podle článku 12 královského dekretu ze 24. května 1923 bude se skládati: z dvou vedoucích úředníků generálního ředitelství bezpečnostní služby, z jednoho úředníka, jedné matky, dvou odborníků z oboru kinematografie označených ministrem národního hospodářství a z jednoho publicisty. Nedoroznění předpisů o povinném promítání národních filmů mohou prefekti trestati dočasným uzavřením kinematografu, v případě opakování odvoláním licence.

Ve [Velké Británii]^{ec} byl vydán 22. prosince 1927 zákon Cinematograph Films Act 1927 po několikaměsíčním projednávání v parlamentě ve formě značně změněné oproti původní vládní předloze. Část I., omezující blind booking and advance booking⁴⁾, stanoví, že po 1. lednu 1928 nebude platna žádná úmluva mezi výrobcem a půjčovnou filmů o půjčování filmu k veřejnému předvádění ve Velké Británii, dokud film nebyl registrován podle předpisů zákona anebo nebyla aspoň podána platná žádost za jeho registraci. Výmínečně netýká se toto ustanovení filmů, které byly předvedeny majitelům kinematografů nebo veřejnosti ve Velké Británii předtím, než zákon vstoupil v platnost (1. I. 1928); u filmů epochových postačí, když byly splněny předepsané podmínky u tří jeho částí. Dále nebude po 1. lednu 1928 platna žádná úmluva mezi půjčovnou a majitelem kinematografu o předvádění filmu veřejnosti ve Velké Británii, jestliže by mezi datem úmluvy a termínem předvádění filmu uplynulo delší období, než jaké zákon dovoluje. Toto rozpětí časové jest v zákoně vymezeno na 12 měsíců, jestliže se úmluva stala před 1. říjnem 1928, na 9 měsíců, jestliže se úmluva stane mezi 1. říjnem 1928 a 30. zářím 1930, a na 6 měsíců, jestliže se úmluva stane po 1. říjnu 1930. Přestupky proti těmto ustanovením se trestají pokutou do 50 liber sterlingů a mimo to každá úmluva uzavřená v rozporu s touto částí zákona bude neplatna.

Část II. jedná o registraci filmů. Po 1. dubnu 1928 nesmí býti veřejně předváděn ve Velké Británii žádný film, dokud nebyl registrován podle předpisů tohoto zákona. Výjimkou může býti předváděn film, za jehož registraci byla podána prozatímní žádost, v omezeném rozsahu a pouze v jednom divadle, a filmy, které byly již předvedeny ve Velké Británii před počátkem účinnosti zákona. Přestupky trestají se pokutou do 20 liber sterlingů za každý den, v němž film byl předváděn. Ministerstvo obchodu (Board of Trade) povede rejstřík filmů, na něž se zákon vztahuje, v němž bude rozlišováno, zda film jest zapsán jako britský, nebo cizí. Zápis filmu předvedeného majitelům kinematografů nebo veřejnosti ve Velké Británii před 1. říjnem 1927 se povoluje jen výjimečně na zvláštní žádost. Ministerstvo obchodu uveřejňuje týdně v Board of Trade Journal seznam filmů do rejstříku zapsaných. Žádost za zápis podává výrobce nebo půjčovna nebo osoba třetí z jich příkazu, zaplativši předepsaný poplatek a připojivši potřebnou informaci o filmu. Platná žádost za zápis může býti podána pouze během 14 dnů po předvedení filmu obchodu. Výjimečně může býti podána žádost prozatímní nejdéle 6 týdnů před předvedením filmu obchodu, a žádost podaná po uplynutí 14 dnů po předvedení filmu obchodu

může býti úřadem přijata jako platná žádost, jestliže žadatel prokáže, že prodlení bylo zaviněno zvláštními okolnostmi a nebylo úmyslné. O zápisu vydá úřad žadateli potvrzení, v němž bude uvedena délka filmu a okolnost, zda film byl zapsán jako britský nebo cizí. Rejstřík bude volně přístupný k nahlédnutí každé osobě, jež bude moci poříditi si opisy nebo výtahy z něho a žádati za vyhotovení ověřeného opisu každého zápisu po zaplacení předepsaného poplatku. Bude-li kdykoliv míti ministerstvo obchodu důvod domnívati se, že byla zapsána nesprávně délka filmu nebo britský jeho původ, může žádati o průkazy, jež uzná za vhodné. Přesvědčí-li se, že film byl nesprávně zapsán, opraví zápis a vydá opravené potvrzení o zápisu, čímž dřívější potvrzení pozbývají platnosti, ledaže by ministerstvo obchodu v jednotlivém případě povolilo, aby se film počítal vzhledem k předpisům o kvotě půjčoven a kinematografů podle původního zápisu, pokud jde o délku a britský původ filmu. Z rozhodnutí ministerstva obchodu jest odvolání k High Court, jehož rozhodnutí jest konečné. Jestliže po podání žádosti za zápis změnil se délka filmu v rozsahu více než 10 %, jest povinností výrobce, resp. půjčovny, vyrozuměti o tom ministerstvo obchodu. Opomenutí toho se trestá pokutou do 20 liber sterlingů. Na každé kopii registrovaného filmu bude poznamenáno zapsané číslo filmu, jméno osoby, jejímž jménem film byl zapsán, délka filmu a zda film byl zapsán jako britský, nebo cizí. Postačí však, když půjčovnou je zasláno majiteli kinematografu oznámení obsahující všechny tyto body. Přestoupení toho se trestá pokutou do 20 liber sterlingů za každou kopii. Samostatné části filmů a filmy seriové budou zapsány odděleně a s každou částí bude nakládáno jako se samostatným filmem.

Část III. jedná o kvotě půjčoven. V ročním období od 1. dubna 1928 do 31. března 1929 a v 9 následujících letech bude povinen, kdo po živnostensku se zabývá půjčováním filmů majitelům kinematografů k veřejnému předvádění ve Velké Británii (půjčovna), nabytí k tomu účelu celkovou délkou registrovaných britských filmů, činící aspoň takový díl celkové délky všech registrovaných filmů jím v roce nabytých, jaký jest v zákoně předepsán (pro rok končící 31. března 1929 7 ½ %, 1930 a 1931 10 %, 1932 12 ½ %, 1933 15 %, 1934 a 1935 17 ½ %, 1936 až 1938 20 %), kterýžto díl bude nazýván kvotou půjčoven. Jestliže takto nabyté filmy obsahují jak dlouhé filmy (takové, jichž registrovaná délka jest 3000 stop nebo více), tak krátké filmy (takové, jichž registrovaná délka jest menší než 3000 stop), předpisy o kvotě musí býti splněny, jak pokud jde o dlouhé filmy, tak pokud jde o filmy veškeré. Jestliže půjčovna nesplní předpisů o kvotě půjčoven, dopouští se přestupku, ledaže by jí bylo ministerstvem obchodu vydáno zvláštní potvrzení nebo že by prokázala, že důvody nesplnění se vymykaly z její moci. Registrovaným filmem se míní film, který buď v době nabytí půjčovnou jest, nebo později během téhož roku se stane registrovaným filmem. S filmem, který je registrován po uplynutí roku, v němž ho půjčovna nabyla, bude nakládáno, jako kdyby ho půjčovna nabyla v roce, v němž byl registrován. Jakýkoliv počet půjčoven, z nichž žádná nebo z nichž ne více než jedna během každého roku nezíská více než 6 dlouhých registrovaných filmů za účelem jich půjčování majitelům kinematografů, může se spojití se souhlasem ministerstva obchodu k účelům předpisů zákona o kvotě půjčoven tak, že když celková délka registrovaných britských filmů jimi takto nabytých ve srovnání s celkovou délkou všech registrovaných filmů jimi nabytých v dotyčném roce tvoří předepsaný díl, má se za to, že každá půjčovna splnila toho roku předpisy o kvotě půjčoven. Půjčovny

omezující se výlučně ve své obchodní činnosti na omezenou geografickou část Velké Británie požívají jistých úlev. Každý britský film smí býti započítán jen jednou k účelům těchto předpisů o kvotě půjčoven a jen jednou půjčovnou s výjimkou půjčoven v předešlé větě uvedených. Odchylná ustanovení platí o filmech starších, to je takových, jichž nabyla půjčovna neméně než rok po konci roku, v němž jich nabyla půjčovna jiná. V době od 1. dubna 1928 do 31. března 1938 nesmí se nikdo zabývati po živnostensku půjčováním registrovaných filmů k veřejnému předvádění ve Velké Británii, dokud nemá k tomu licence od ministerstva obchodu. Výjimečně kdo podal žádost o udělení licence, smí obchod provozovati, dokud není o ní rozhodnuto. V tomto období smějí býti předváděny veřejnosti ve Velké Británii pouze takové filmy, spadající pod předpisy tohoto zákona, jež byly získány majitelem kinematografu od osoby, mající licenci pro půjčování filmů, pokud majitel kinematografu sám nemá této licence a nenabyl filmu za účelem jeho půjčování k veřejnému předvádění ve Velké Británii. Přestupky těchto předpisů trestají se pokutou do 20 liber sterlingů za každý den, v němž půjčovna provozuje obchod nebo majitel kinematografu film předvádí proti ustanovením zákona. Každá půjčovna podá ministerstvu obchodu vždy do 1. května nebo v pozdější lhůtě jí v jednotlivém případě ministerstvem obchodu povolené zprávu, obsahující takové informace o registrovaných filmech jí nabytých během dotyčného roku, jež mohou býti požadovány, aby prokázala ministerstvu obchodu, že splnila předpisy o kvotě půjčoven během tohoto roku. V případě, že půjčovna během roku zanechá obchodování, podá zprávu tuto během měsíce po tom, kdy přestala obchod provozovati. Každá půjčovna povede knihu, v níž bude co možná nejdříve zanášeti název, registrované číslo, registrovanou délku každého filmu jí nabytého, rozeznávajíc mezi filmy britskými a cizími, kinematografy, jimiž film byl zakoupen k předvádění, a data, pro něž byly zadány, a předloží na požádání tuto knihu k nahlédnutí každé osobě pověřené k tomu ministerstvem obchodu.

Kvota kinematografů. V roce od 1. října 1928 do 30. září 1929 a v každém z následujících devíti let, kdo se zabývá po živnostensku předváděním filmů veřejnosti ve Velké Británii, bude předváděti v každém kinematografu během každého roku nejméně takový díl registrovaných britských filmů, jak zákon předpisuje (v roce končícím 30. zářím 1929 5 %, 1930 a 1931 7 ½ %, 1932 10 %, 1933 12 ½ %, 1934 a 1935 15 %, 1936 až 1938 20 %, což se nazývá kvotou kinematografů. Jestliže filmy takto předváděné zahrnují jak dlouhé, tak krátké filmy, předpisy tyto musí býti splněny, jak pokud jde o dlouhé filmy, tak pokud jde o veškeré filmy. Díl britských filmů bude zjištěn srovnáním délky každého britského filmu hraného během normálních hodin v řádném programu, násobené počtem předvádění, a délky všech filmů, které byly takto hrány, násobené počtem předvádění. Kdo nesplní předpisy o kvotě kinematografů, dopouští se přestupku, ledaže by mu bylo vydáno ministerstvem obchodu zvláštní potvrzení nebo že by prokázal, že důvody nesplnění byly takové, že se vymykaly z jeho moci. Od 1. října 1928 do 30. září 1938 nesmí nikdo po živnostensku předváděti filmy veřejnosti ve Velké Británii, dokud nemá k tomu od ministerstva obchodu licenci pro dotyčný kinematograf. Výjimečně kdo podal žádost o udělení licence, smí provozovati živnost tuto, dokud není o žádosti rozhodnuto. Kdo provozuje živnost v rozporu s těmito předpisy, dopouští se přestupku a trestá se pokutou do 10 liber sterlingů za každý den, po který živnost provozoval. Každý majitel kinematografické licence jest povinen předložiti ministerstvu

obchodu vždy do 1. listopadu výkaz, obsahující předepsané informace o registrovaných filmech jím předváděných v každém kinematografu během dotyčného roku, jakož i data a počet představení, aby prokázal ministerstvu obchodu, že splnil předpisy zákona o kvotě kinematografů. Jestliže majitel kinematografu během roku přestane předvádět filmy v některém kinematografu, jest povinen předložit zprávu do měsíce potom. Každý majitel kinematografu povede pro každý kinematograf, v němž filmy předvádí, knihu a zaznamená v ní pokud možno nejdříve název, registrované číslo, délku každého jím předváděného filmu veřejnosti, rozeznáváje mezi britskými a cizími filmy, data všech předvádění každého filmu, počet předvádění každého filmu každý den během normálních hodin v řádném programu. Kniha tato bude přístupna k nahlédnutí každé osobě pověřené k tomu ministerstvem obchodu. Pro majitele kinematografické licence, jenž nepředvádí v jednom divadle více než 6 dnů a ne více než v jednom divadle v týž čas, předpisy tyto se modifikují tím způsobem, že nebude povinen splnit předpisy o kvotě kinematografů s ohledem na každý jednotlivý kinematograf, jestliže tyto předpisy budou jím splněny tak, jako kdyby byla všechna představení jím v roce pořádaná konána v jednom kinematografu. Nebude též povinen podati zprávu ministerstvu obchodu po přerušení představení v každém jednotlivém kinematografu ani vésti odděleně knihu a podáváti výkaz pro každý kinematograf, v němž předvádí. Nebude též potřeba, aby měl licenci pro každé divadlo, v němž předvádí.

Ustanovení všeobecná. Ministerstvo obchodu prozkoumá každou zprávu jemu předloženou podle tohoto zákona a může za tím účelem žádati na půjčovně neb majiteli kinematografu takovou informaci a takové vysvětlení, jaké považuje za nezbytné, a může pověřiti své orgány prozkoumáním knih vedených půjčovnou neb majitelem kinematografu. Ministerstvo obchodu vydá po dobrozdání poradního sboru půjčovně nebo majiteli kinematografu potvrzení v případech, že nemohli splnit předpisy o kvotě z důvodů vymykajících se jejich moci. Přestupky předpisů o kvotě půjčoven a kinematografů se trestají v případech méně závažných pokutou do 100 liber sterlingů u půjčoven a do 50 liber sterlingů u kinematografů, v případech závažnějších pokutou do 500 liber sterlingů. Přitom u půjčoven kromě toho, byl-li přestupek spáchán úmyslně a stal-li se potřetí, možno naříditi, že bude podnikateli odňata licence a že nebude udělena jemu a žádné osobě s ní finančně spojené nebo osobě, jež by převzala jeho obchod nebo jež se účastnila vedení jeho obchodu a vědomě měla účast na přestupku po období, jež bude v jednotlivém případě stanoveno. Obdobně u kinematografů trest se týká licence pro onen kinematograf, v němž se přestupek stal, a osoby, jíž byla licence odňata pro kterékoliv divadlo během posledních 12 měsíců. Licence bude propůjčena ministerstvem obchodu každé osobě o ni žádající, není-li žadatel diskvalifikován a jestliže žadatel poskytne informace úřadem žádané a zaplatí předepsaný poplatek. O licenci mohou žádati pouze osoby sídlící ve Velké Británii. Propůjčená licence zůstane normálně v platnosti do uplynutí roku, končícího dnem 31. března (u půjčoven) nebo dnem 30. září (u kinematografů). Jestliže osoba povinná podati zprávu podle zákona opomene tak učiniti v čase předepsaném nebo nedá žádanou informaci neb vysvětlení, jež je v její moci dáti, dopouští se přestupku a třece se pokutou do 5 liber sterlingů za každý den, po který nedostatek trvá. Jestliže osoba povinná vésti knihu a zaznamenávati v ní předepsané náležitosti opomene tak učiniti anebo jestliže odepře předložit knihu

k nahlédnutí osobě pověřené ministerstvem obchodu, bude potrestána pokutou do 20 liber sterlingů.

Všeobecná část. Zákon se netýká filmů, které zcela nebo většinou zobrazují novinky a časové události, filmů přírodních, reklamních, filmů užívaných zcela nebo převážně výchovnými institucemi pro výchovné účely, filmů zobrazujících zcela nebo převážně průmyslové neb výrobní procesy a filmů vědeckých včetně filmů přírodopisných. Výjimečně může ministerstvo obchodu povolit na žádost výrobce neb půjčovny vzhledem k zvláštní ceně takových filmů, že mohou být registrovány a započítávány k účelům kvoty půjčoven a kinematografů.

Za britský film podle tohoto zákona bude se považovati film, jenž splní tyto podmínky:

- a) je-li vyroben osobou, jež byla v době výroby filmu britským příslušníkem; je-li vyroben dvěma neb více osobami, musí být tato podmínka splněna u všech; nebo britskou společností,
- b) po 31. prosinci 1928 jsou-li scény ve studiu fotografovány v některém studiu v britské říši,
- c) je-li autor scenaria v době výroby filmu britským příslušníkem,
- d) je-li ne méně než 75 % platů, mezd a vydání zaplacen za služby a práce při výrobě filmu (exclusive platu za autorské právo a platu jednoho cizího herce neb herečky neb režiséra a včetně platu autora scenaria) britským příslušníkům neb osobám trvale sídlícím v britské říši. Ve výjimečných případech výrobcem nezaviněných může ministerstvo obchodu snížit uvedený díl na 70 %. Ostatní filmy se považují z hlediska zákona za filmy cizí. Pojem britská společnost znamená společnost zřízenou podle práva některé části britské říše, jejíž většina správních orgánů jsou britští příslušníci.

Osoba, která vědomě učiní nesprávné prohlášení nebo dá nesprávnou informaci, dopouští se přestupku a třece se vězením do 3 měsíců nebo pokutou do 50 liber sterlingů. Ministerstvo obchodu se zmocňuje vydati k provedení zákona bližší předpisy, zejména pokud jde o zápis do rejstříku, formu žádosti za registraci, evidenci nutnou k určení britského původu filmu, poplatky placené za žádost o registraci, za nahlédnutí do rejstříku a pořízení opisu z něho, formu zpráv a záznamů, jichž předkládání a vedení jest zákonem předepsáno, a pokud se týče poplatků placených s podáním žádosti za udělení licence podle tohoto zákona. Poplatky budou tak stanoveny, aby se přibližně rovnaly vzešlým nákladům. Zákon stanoví nejvyšší mez pro poplatky za registraci filmů a za udělení licence. Ministerstvo obchodu zřídí na dobu, po kterou budou v platnosti povinné kvoty, poradní sbor, aby byl úřadu nápomocen při provádění zákona. Poradní sbor skládá se ze dvou zástupců výrobců filmů, dvou zástupců půjčoven, čtyř zástupců kinematografů a pěti zástupců, nemajících finančního zájmu v žádném oboru kinematografie, z nichž jeden je předsedou; jedno místo je vyhrazeno ženě. Funkční období jest nejvýše tříleté a jest stanoveno při jmenování. Vystupující členové mohou být jmenováni znovu. Zákon dále definuje různé odborné pojmy v textu zákona použité. Kde nebylo obchodně možno vyhověti předpisům o kvotě pro povahu ziskatelných britských filmů nebo pro jejich nepřiměřenou cenu, bude se míti za to, že předpisy nebyly splněny z důvodu, jež se vymykaly z moci osoby zavázané. Zákon nabyl účinnosti 1. ledna 1928 a bude v platnosti do 30. září 1938.

Vzhledem k resoluci usnesené na říšské konferenci na podzim roku 1926 možno očekávat, že Velké Británie budou v protekční politice následovati i dominia.⁵⁾

[V SSSR]^{ff} je filmová výroba a rovněž zahraniční obchod v rukou státu. Kinematografické továrny jsou zproštěny daní. V odborných školách nabývají posluchači po předběžné přípravě důkladných odborných vědomostí o filmové výrobě a technice. Rozvoji napomáhá též benevolentní politika sovětské vlády vůči kinematografům, považovaným za kulturně-osvětové podniky a vzhledem k tomu podléhajícím minimálním daním.

[Ve Francii]^{gg} byl vydán s platností od 1. března 1928 dekret presidenta republiky z 18. února 1928 o úpravě kinematografie a o kontrole filmů s tímto obsahem: Otevření a provozování kinematografů je vázáno pouze podmínkou, že každá osoba, chtějící provozovati kinematograf, podá ohlášku nejméně 15 dní před jeho otevřením u policejního úřadu. Ohláška musí obsahovati tato data: místo provozovny, zařízení k bezpečnosti obecnosti, jméno, zaměstnání, rodiště a národnost vlastníků, ředitelů a operatérů, u společnosti data o správních jejích orgánech. Přijetí ohlášky jest potvrzeno bez prodlení. Podnikatelé musí splniti všechny předpisy policejní, bezpečnostní a zdravotní. Předpisy policejní platné pro divadla se vztahují i na kinematografy. Zavedené poplatky pro chudé a pro nemocnice budou se dále vybíráti. Předvádění filmů veřejnosti podléhá kontrole ministerstva veřejného vyučování a krásných umění. Zásadně žádný film nesmí býti předváděn veřejnosti, pokud neobdržel visum tohoto ministerstva na základě dobrozdání zvláštní komise. Každý cizí film musí býti předložen komisi v přesné původní úpravě i s titulky, k nimž je připojit francouzský překlad. Ke kontrole filmů je zřízena dvaatřicetičlenná komise u ministerstva veřejného vyučování a krásných umění, složená z 5 zástupců tohoto ministerstva, 4 zástupců ministerstva vnitra, po 1 zástupci ministerstva zemědělství, zahraničních věcí, kolonií, spravedlnosti, obchodu, války a námořnictví, 2 francouzských výrobců filmů, 2 francouzských autorů, 2 francouzských ředitelů kinematografů, 2 francouzských filmových umělců a 8 osob vybraných vzhledem k jejich zvláštní způsobilosti. Neúřední členové komise jsou jmenováni na 3 léta. Komisi předsedá přednosta odboru pro krásná umění. Komise přezkouší filmy a povede seznam těch filmů, jež byly uznány za způsobilé k předvádění. Přitom komise vezme v úvahu celkový národní zájem, zvláště zájem na uchování národních zvyků a obyčejů, a též, pokud jde o filmy z cizích zemí, možnost proniknutí francouzských filmů do těchto zemí. Komise může přenést svá práva kontroly filmů na stálý desetičlenný výbor. Členové komise obdrží náhradu za porady, jichž se zúčastní, způsobem stanoveným ministrem vyučování a financí. Předepsané poplatky za censuru a visa filmů platí zájemníci.⁶⁾

[V republice Československé]^{hh} dotýkal se věci dosud jen výnos ministerstva vnitra z 28. června 1924, jímž bylo uloženo zemským správám politickým, aby obnovující kinematografické licence vkládaly do nich podmínku, že majitel licence, který v posledních třech letech nepředvedl ve svém podniku aspoň 10 celovečerních filmů domácího původu, jest povinen odehráti v nové licenční periodě, není-li tato delší než jeden rok, nejméně 5 programů vyrobených v Československé republice, je-li však tato perioda delší než rok, nejméně 5 programů každý rok. Tyto programy musí licenciát hráti po stejnou dobu a za stejných podmínek, jako předvádí kterýkoliv jiný program. Při žádostech o opětné udělení kinematografických licencí musí žadatel prokázati, že této podmínce vyhověl.⁷⁾

Po předběžných poradách, konaných koncem roku 1927 v ministerstvu obchodu, předložily zájmové korporace ministerstvu obchodu své návrhy na podporu domácí filmové výroby. Potěšitelným zjevem jest, že veškeré korporace uznávají potřebu této podpory a že přinášejí cenné náměty o volbě prostředků k tomu účelu.

[Říšský svaz odborných společenstev fotografů]ⁱⁱ republiky Československé se sídlem v Praze⁸⁾ navrhuje,

1) aby v Československu bylo dovoleno půjčovati a veřejně předváděti jen takové kinematografické filmy, které byly zapsány do filmového rejstříku v ministerstvu obchodu s udáním jména a adresy vlastníka filmu, názvu a původu filmu a jeho délky v metrech; za každý metr filmu platil by se pevný poplatek, stanovený na dobu jednoho roku ministrem obchodu po slyšení obchodních komor,

2) aby kdo v Československu půjčuje anebo předvádí kinematografické filmy, musil ke konci každého kalendářního roku prokázati, že určitá část filmů jím půjčovaných neb předváděných jest původu československého; poměr těchto československých filmů k filmům cizím by určil vždy na dobu jednoho roku ministr obchodu po slyšení obchodních komor; kdo by překročil přípustný počet cizích filmů, nesměl by cizích filmů půjčovati aneb předváděti, dokud by nedoplnil chybící počet filmů československých; za československý film se považuje film, jestliže jeho podnikatel sídlí trvale v Československé republice, jestliže alespoň jeden z režisérů a nadpoloviční většina hlavních představitelů jsou příslušníky československými, jestliže jeho natáčením (fotografií) byl pověřen kinofotograf (operatér) vyhovující předpisům § 1 zákona ze dne 1. července 1926 Sb. z. a n. č. 140⁹⁾ a nebo jeho zaměstnanec a jestliže kopie filmu byla vyrobena v tuzemsku,

3) aby z poplatků za zápis do rejstříku se utvořil fond k udělování podpor podnikatelům filmů původu československého; podpory by uděloval ministr obchodu k návrhu komise, složené ze zástupců výrobců, půjčoven, majitelů kinematografických licencí, režisérů, Říšského svazu odborných společenstev fotografů, Filmové ligy, žurnalistů a spisovatelů; z působnosti zákona by byly vyňaty filmy reklamní, průmyslové, vědecké, kulturní a filmy dodatkové, nepřesahující délku 700 m. Přestupky trestaly by se peněžitou pokutou od 500 do 10.000 Kč, v případě opakování zabavením filmu, popřípadě i odnětím živnostenského oprávnění (licence).

[Svaz filmového průmyslu a obchodu]^{jj} v Československu¹⁰⁾ navrhuje, aby každé půjčovně filmů byla uložena povinnost, aby pro období dvou obchodních let opatřila si a ve vlastní režii půjčovala v celé oblasti Československa jeden celovečerní film československého původu. Za film československého původu považuje se ten, jehož výrobcem jest příslušník československý anebo společnost mající sídlo v Československu, jehož alespoň jeden režisér a kinofotograf a pak většina představitelů jsou příslušníky československými a při němž nejméně 51 % celkového nákladu na výrobu filmu až do zhotovení první kopie pro cenzuru je spotřebováno v Československu.

[Ústřední svaz kinematografů]^{kk} Československé republiky¹¹⁾ ve svém návrhu předeseílá, že již před lety navrhl, aby majitelům kinematografických licencí byla do licenčních podmínek vložena podmínka, že kinematograf bude předváděti určitý počet filmů domácí výroby, což se později stalo skutkem. Svaz má za to, že jest možno a vhodno rozšířiti ochranu domácí výroby, a to nejprve utvořením podpůrného fondu a později zřízením

Československého ústavu pro kinematografii. Svaz poukazuje, že existence kinematografů jest závislá na pouhé produkční licenci, udělované politickými úřady na krátkou dobu.¹²⁾ Toto nejisté postavení majitele kinematografu způsobuje, že nemůže činiti dispoic na delší dobu a že kapitál, vynaložený na zařízení a zdokonalení podniku, jest vydán v nebezpečí znehodnocení v případě, že se licence neobnoví. Kdyby kinematografy byly koncesovanou živností s trvalým oprávněním, pak by jich majitelé mohli mnohem více učiniti pro domácí filmy, buď že by se mohli více než dosud přímo účastniti na výrobě československých filmů, nebo že by mohli zajistiti častější předvádění těchto filmů. Z těchto důvodů navrhuje Svaz junctim mezi uložením příspěvků kinematografů na podporu československé filmové výroby na straně jedné a mezi prohlášením kinematografů za koncesovanou živnost a snížením dávky ze zábav na straně druhé, s poukazem, že vysoké sazby této dávky byly zavedeny v době všeobecné vysoké konjunktury. Svaz jest toho názoru, že jest nutno provésti organizaci domácí filmové výroby od základů a vytvořiti uvnitř státu podmínky pro zdárnou práci domácích, aby domácí výroba stačila uspokojiti velkou část domácí potřeby a aby dále domácí filmy byly schopné soutěže s výrobky cizozemskými a tím způsobily pro vývoz. Proto doporučuje Svaz nejdříve zřídit fond k podpoře československé výroby filmové, jehož účelem by bylo nikoliv vyráběti filmy, nýbrž podporovati výrobu takovým způsobem, aby co nejdříve byly vytvořeny podmínky příznivé pro výrobu. Činnost fondu by zejména směřovala:

- 1) k vybudování a udržování učiliště pro všechny obory kinematografie,
 - 2) k podpoře na vybudování atelieru,
 - 3) k udělování cen za libreta, vzornou režii, herecké výkony a vzornou kinematografii.
- Fond by byl udržován z příspěvků výrobců filmů, půjčoven filmů, majitelů kinematografů a z příspěvku státního ve výši stanovené zákonem. Svaz počítá přibližně s příspěvky celkem as 3 miliony Kč ročně. Od fondu by se mohlo časem přikročiti ke zřízení Československého ústavu pro kinematografii, jehož účelem by bylo soustřeďovati a řídit všechny snahy a práce směřující k všestrannému povznesení všech složek čsl. kinematografie. K těmto složkám počítá se domácí výroba filmů se všemi s tím souvisejícími činnostmi uměleckými a technickými, jakož i s pomocnými průmysly, obchod filmy a provoz veřejných kinematografů. Do činnosti ústavu by podle návrhu Svazu spadalo zejména:

- 1) Vybudování odborného učiliště, které by
 - a) theoreticky i prakticky připravovalo své posluchače ku práci v jednotlivých oborech kinematografie a vychovávalo filmové herce, režiséry, kinofotografy a jiné odborné pracovníky,
 - b) pořádalo odborné kursy pro vzdělání kinooperatérů,
 - c) konalo odborné kursy pro úředníky filmových výroben, půjčoven a kinematografů,
 - d) pořádalo veřejné přednášky ze všech oborů kinematografických pro širší obecnost k povzbuzení zájmu široké veřejnosti pro filmy, zejména pro domácí výrobu filmovou, jakož i k povznesení vkusu obecnosti a jeho záliby pro film ušlechtilé zábavný a poučný.
- 2) Zkoušení osob, hlásících se k filmové hře a režii.
- 3) Podporování domácí výroby filmů historických, přírodních, národopisných a propagačních.

- 4) Udělování cen libretistům, režisérům, hercům a filmovým technikům.
- 5) Podpora výstavby vzorných výroben filmů a laboratoří.
- 6) Sledování otázek dopravních a celních u surovin, strojů a látek pomocných k výrobě filmů a podpora zařízení domácí výroby těchto potřeb.
- 7) Evidence zakázek veřejných úřadů, ústavů, korporací, průmyslových a obchodních závodů.
- 8) Podpora vývozu výrobků domácího průmyslu filmového a průmyslů spřízněných.
- 9) Censura filmů.
- 10) Podávání dobrozdání o opatřeních pro ochranu domácí výroby filmů a provádění této ochrany, evidence filmů domácích a zahraničních.
- 11) Evidence veřejných kinematografů a podávání dobrozdání pro úřady udělující povolení k provozu kinematografů, dozor nad provozováním veřejných kinematografů a péče o vzorné jejich zařízení.
- 12) Péče o podporu filmového obchodu.
- 13) Zřízení rozhodčího soudu pro spory mezi příslušníky kinematografických odborů. Odborná dobrozdání pro soudy. Evidence odborníků a návrhy na jmenování odborných znalců pro soudy a úřady.
- 14) Podpora odborných časopisů a odborné literatury. Zřízení veřejné odborné knihovny a čítárny.
- 15) Pořádání a obesílání odborných výstav. Propagace československého filmu. Podle návrhu Svazu vedlo by správu ústavu kuratorium, složené ze zástupců státu, vyslaných zúčastněnými ministerstvy, a z odborníků, jmenovaných na návrh příslušných odborných organizací. Ústav by byl přičleněn k ministerstvu obchodu a k podpoře jeho činnosti byly by zřízeny pro jednotlivé soubory otázek poradní sbory.

[Československá obec sokolská¹³⁾] navrhne, aby každý film dramatický, delší 1000 m, určený k veřejnému předvádění v Československu, podléhal zápisu do rejstříku, vedeného v ministerstvu obchodu. Žadatel o zápis bude povinen zaplatiti předepsaný poplatek registrační ve výši Kč 1,— za jeden metr censurované délky filmu bez ohledu na to, zda jde o film dovezený nebo československý. Z výnosu registračních poplatků utvoří se fond k podpoře domácího filmu, z něhož se budou rozdělovati každého roku výrobcům premie podle dobrozdání dvacetičlenné komise, složené ze zástupců ministerstva obchodu, školství a vnitra, zemských svazů kinematografů, Čsl. obce sokolské, půjčoven, výrobců filmů, herců, režisérů, autorů, tisku a Ústředního svazu čsl. průmyslníků. Této komisi budou předvedeny vždy v měsíci lednu veškeré registrované filmy, vyrobené předešlého roku, ucházející se o premie z fondu. Filmy budou klasifikovány podle hodnoty libreta, scenaria, režie, hereckých výkonů, techniky, výpravy, obchodního výsledku a podle jiných příznivých činitelů. Na základě výsledku při klasifikaci dosaženého bude roční výnos fondu rozdělen mezi československé filmy v minulém roce vyrobené. Za československý film se považuje film, jehož režisér, autor, operatér a nejméně polovina představitelů hlavních rolí jsou československými státními příslušníky a jestliže kopie určené pro Československo jsou zhotoveny v domácích laboratořích. Předpisy o registraci netýkají se filmů vzdělávacích, vědeckých, časových, přírodních, průmyslových a reklamních bez omezení metráže a dodatkových veseloher do 1000 metrů. Kdo veřejně předvádí filmy, bude povinen hráti během normálních hodin v řádném programu v souhrnu všech

představení nejméně takový díl filmů československých, jaký je pro každý rok předepsán, se zřetelem k poměrům ve výrobě domácích filmů. Předpisy tyto budou platiti po pět let. Dále jest navrženo zrušení cla na dovoz surovin (neosvětlených filmů) a na dovoz technických zařízení, jako strojů, speciálních lamp osvětlovacích, různých pomůcek a potřeb v tuzemsku nevyráběných a zvýšení cla na dovoz osvětlených filmů.

[Filmová liga československá¹⁴⁾] žádá vydání zákazu smluv o půjčení filmu k veřejnému předvádění v Československu, dokud každý takový film nebyl registrován u ministerstva obchodu. Pro vedení rejstříku jsou navrženy tytéž zásady jako v britském zákoně. Kdo po živnostensku půjčuje filmy majitelům kinematografů k veřejnému předvádění, bude povinen získati k půjčování celkovou délku československých filmů, tvořící nejméně takový díl celkové délky, všech filmů, jím takto v roce získaných, jaký je stanoven pro dotýčný rok. Výši kvoty určí každý rok ministerstvo obchodu po slyšení odborných korporací podle potřeby trhu a celkového počtu vyrobených československých filmů. Pro první rok navrhuje se kvota 6,66 %. V prvním roce, aby nevznikl nedostatek zboží, mohou býti započítány do kvoty výmínečně i ty československé filmy, které byly předloženy cenzuře 6 měsíců předtím, než zákon vstoupil v platnost. Malé půjčovny, nepůjčující více než 6 registrovaných filmů ročně, mohou se spojit za souhlasu úřadu k výpočtu kvoty, pokud tato nepřestoupí 20 %. Půjčovny jsou povinny podle britského vzoru vésti knihu, předložiti ji k nahlédnutí pověřeným úředním orgánům a prokázati po uplynutí každého roku, že vyhověly v předešlém roce předpisům o kvotě. Kdo předvádí filmy veřejnosti, bude povinen hráti v každém kinematografu během normálních hodin v řádném programu v souhrnu všech představení nejméně takový díl filmů československých, jak je stanoví každoročně ministerstvo obchodu po slyšení odborných korporací. Pro první rok se navrhuje kvota 10 % vzhledem k dosavadnímu nařízení ministerstva vnitra z 28. června 1924. Zákon se netýká filmů časových, přírodních, vzdělávacích, vědeckých, průmyslových, obchodních reklam a dodatkových veseloher do 700 m délky. Za československý film se považuje ten,

- a) jehož výrobce je československý státní příslušník,
- b) režisér neb jeden z režisérů, kinofotograf neb jeden z kinofotografů a většina hlavních představitelů jsou československými příslušníky,
- c) nejméně 55 % celkového výrobního nákladu filmu musí býti zapláceno za práce a dodávky československých státních příslušníků,
- d) kopie filmu pro oběh v Československu musí býti pořízena v tuzemsku.

Při ministerstvu obchodu bude zřízen poradní sbor, složený ze zástupců Filmové ligy, výrobců, půjčoven, majitelů kinematografů, filmových režisérů a dvou osob nemajících hmotného zájmu v žádném oboru filmového průmyslu. Úkolem poradního sboru bude podávati posudky o tom, který film uznává za československý ve smyslu zákona s nároky na započtení do kvoty. Poradní sbor může zamítnouti přiznání práva kvoty takovému filmu, který je patrně zhotoven pouze pro získání kvoty a mohl by poškoditi pověst domácí výroby. Dále se žádá, aby při ministerstvu obchodu byl zřízen fond pro podporu domácí filmové výroby, do něhož by plynuly poplatky za zápis každého filmu, progresivně stoupající podle počtu filmů v roce již žadatelem k zápisu přihlášených (do 20 přihlášených filmů Kč 500,— za zápis každého filmu, od 21 do 30 filmů Kč 1.000,— za zápis jednoho filmu, při 31. až 40. přihlášce Kč 1.500,— za zápis jednoho filmu a dále vždy o 500 Kč

více při zápisu každé další započaté desítky přihlášek) a výnos dávky uložené kinematografům ve výši Kč 2,- za každé představení. Z fondu, jenž by byl spravován zástupci půjčoven, kinematografů a výrobců, by byly udíleny bezúročné zápůjčky podnikatelům, kteří předloží podrobně vypracované scenario se jménem autora, režiséra a představitelů hlavních rolí. Komise spravující fond rozhodne o výši půjčky jakož i o záruce, kterou musí žádající firma poskytnouti. Z fondu lze při dosažení určité jeho výše udělovati subvence na podporu seriosní filmové práce. Podpory by byly vyplaceny československým filmům, které měly umělecký, ale nikoliv finanční úspěch, filmům kulturním, na soutěže libret, na studijní neb cestovní podporu nadaných režisérů, herců neb operatérů, na technické zdokonalení filmové výroby a na zřízení kinematografické školy.

[Svaz filmových pracovníků¹⁵⁾] navrhuje, aby každý film domácí i cizí byl povinně registrován u ministerstva obchodu a aby každá půjčovna filmů byla povinna nabýti na určitý počet filmů cizích určitý počet filmů československých. Výši kvoty stanoví každoročně ministerstvo obchodu. Z předpisu zákona by byly vyňaty filmy censurované předtím, než zákon nabyl platnosti, dále filmy dodatkové, nepřesahující 700 m délky, a filmy vědecké a kulturní. Registrační poplatek by činil 0,05 Kč za každý metr. Vedení rejstříku je navrženo obdobně podle britského zákona. Za film československý s právem započitatelnosti do kvoty se považuje film celovečerní, dějově jednotný, jehož výrobce je československým státním příslušníkem, jestliže z celkového nákladu na film bylo vyplaceno nejméně 65 % československým státním příslušníkům za vykonané práce a dodávky. Jestliže by film byl vyroben zřejmě jen k získání nároku na registraci filmů cizích, bude sice registrován jako film československý, ale bez práva na registraci filmů cizích. Vlastník registrovaného československého filmu s přiznaným právem na registraci filmů cizích bude oprávněn toto právo se svolením úřadu přenést zcela nebo částečně na jiné osoby. Půjčovny budou povinny prokázati po uplynutí roku, že splnily tyto předpisy v uplynulém roce. Přestupky se trestají pokutou do 10.000 Kč, při opakování odnětím živnostenského oprávnění. Tomu, kdo nesplní předpisů o kvotě půjčoven, bude odepréna registrace filmů cizích na tak dlouho, dokud neprokáže, že vyhověl předpisům o kvotě. Kdo předvádí veřejně filmy, jest povinen hráti z celkového počtu programu během normální doby hrací takový počet programů československých, jaký je pro běžný rok stanoven, a prokázati počátkem roku, že v uplynulém roce splnil tyto předpisy. Nesplnil-li předpisů o kvotě kinematografů, bude trestán odnětím licence. Každý majitel kinematografické licence je povinen odváděti z každého veřejného představení poplatek 50 hal. za každých 100 sedadel. Z výnosu poplatků bude utvořen podpůrný fond, z něhož budou udělovány premie zdejšími příslušníkům za umělecké výkony nebo technické práce v oboru filmové výroby a stipendia filmovým pracovníkům k účelům studijním. Posléze žádá Svaz zrušení cla na neosvětlené filmy a pomůcky k filmové výrobě.

[Osnova]¹⁶⁾ chce řešiti otázku podpory výroby kinematografických filmů opatřením vnitřním, obchodně-politicky nezávadným a způsobem jednoduchým, účinným a obchod pokud možno nejméně zatěžujícím. Největším nedostatkem našeho dosavadního stavu bylo, že jsme donedávna neměli vůbec soustavné výroby hraných filmů a že filmové podnikání bylo u nás víceméně volným a nahodilým podnikatelstvím finančníků v jednotlivém případě získaných. Tím trpěla pravidelnost výroby, jejíž rozsah byl podroben velkému kolísání, jak ukazuje celková statistika filmů censurovaných v Československu

(tab. I.) [...] a ještě více statistika dramát a veseloher censurovaných v Československu (tab. II.), podle níž domácí výroba vyjádřená v procentech censurovaných dramát a veseloher činila v roce 1922 4,0 %, v roce 1923 2,8 %, v roce 1924 1,6 %, v roce 1925 3,2 %, v roce 1926 6,3 % a v roce 1927 3,9 %.¹⁶⁾ Za těchto poměrů mnohý podnikatel, nemaje možnosti rozdělit podnikatelské riziko na několik obrazů, při finančním neúspěchu jednoho svého filmu znechucen vzdal se další činnosti v tomto oboru, naši filmoví pracovníci, nemajíce trvalejšího engagementu, nemohli plně uplatnit svých schopností a nebyli tak existenčně zabezpečeni, aby mohli klidně a důkladně pracovat, a nebylo zde racionální výroby, jež by hospodárně zužitkovala lidské síly a potřebná zařízení. Tomuto nedostatku chce osnova odpomoci zavedením kvoty půjčoven, jíž má být dosaženo jisté pravidelnosti ve výrobě. Půjčovně jest volno, aby filmy na kvotu potřebné buď sama vyrobila, nebo opatřila si je od výrobce. Velikým úspěchem zákonné úpravy by bylo, kdyby hlavně velké půjčovny, disponující značným kapitálem a vyzbrojené bohatými zkušenostmi obchodními, se účastnily na naší výrobě větší měrou než dosud. Poněvadž výše kvoty bude stanovena vždy jen pro jeden rok podle vývoje domácí výroby, bude zde úměrnost mezi vykonanou prací a podporou, jíž se výrobě dostane. Dalším prostředkem k hospodářskému zabezpečení výroby jest kvota kinematografů, jíž se vyhrazuje domácímu výrobku určitá část tuzemského odbytiště. Při posuzování návrhu jest třeba uvážiti, čeho vůbec lze docílití zákonnou úpravou, že totiž jest možno připravit pouze podmínky příznivé pro výrobu, zabezpečiti ji hospodářsky v rámci daných možností a zjednati jí možnost uplatnění na domácím trhu, naproti tomu nelze zákonnou úpravou dosáhnouti zabezpečení umělecké hodnoty obrazů a proniknutí našich filmů na cizí odbytiště, což oboje bude úkolem filmových pracovníků samotných, jimž budou dány příznivější podmínky pro tvoření. Naše filmová výroba musí nevyhnutelně počítati s velkou nevýhodou, již má oproti průmyslu velkých zemí v malém domácím odbytišti. Návrh však střízlivě počítá s danými poměry a chce velmi liberální definicí pojmu československého filmu umožniti spolupráci s cizím průmyslem a tím i proniknutí našich výrobků na cizí trhy, aby bylo možno přikročiti i k výrobě filmů nákladnějších, jež nemohou býti v tuzemsku amortisovány. Zavedení kvoty kinematografů bylo již před lety navrženo Ústředním svazem kinematografů, a pokud jde o kvotu půjčoven, navrhl nyní Svaz filmového průmyslu a obchodu řešení podobné, od něhož se osnova odchyľuje pouze stanovením jednorocního období místo období dvouletého za účelem větší pravidelnosti výroby a rovnoměrnějším rozvržením povinnosti na všechny půjčovny podle počtu jimi půjčovaných filmů, takže navržené řešení jest schůdnou cestou, přijatelnou všem zúčastněným podnikatelským skupinám a finančně je nezatěžující při nynější zvýšené oblibě dobrých československých filmů u našeho obecnstva. Osnova naproti tomu upouští od navrhované registrace, poněvadž evidence veškerých filmů jest vedena při jejich censurování, a upouští též od zřízení fondu k podpoře domácí filmové výroby, jenž by byl dotován z příspěvků výrobců, půjčoven, kinematografů a státu, a to především z toho důvodu, že by tím bylo uvaleno nové zatížení na všechny složky kinematografie; aby bylo možno vybrati od půjčoven a výrobců jeden milion Kč, bylo by nutno při cca 1,5 milionu metrů censurovaných dramatických filmů ročně zavésti na tyto filmy poplatek ve výši 0,66 Kč za každý metr censurované délky, k vybrání částky 1 milionu Kč od kinematografů bylo by třeba při jejich počtu cca 1200 zavésti pro každý kinematograf průměrně

dávku 830 Kč ročně, jež by však vzhledem k velkému množství malých kinematografií na venkově, hrajících třeba jen jednou týdně, musela býti pro velké kinematografy mnohonásobně větší. Kromě toho udělování přímých podpor z fondu jednotlivým podnikatelům by byl prostředek nežádoucí, nehledě k tomu, že rozdělení výnosu fondu výrobcům filmů by bylo při nestejnosti vkusu a záliby a různosti uměleckých směrů věcí dosti obtížnou. Pozoruhodný jest návrh Ústředního svazu kinematografií, aby později místo podpůrného fondu zřízen byl Československý ústav pro kinematografii, jehož účelem by bylo soustřediti veškeré agendy týkající se kinematografie. Osnova spokojuje se prozatím zřízením filmového poradního sboru, jehož úkolem by bylo nejen podporovati úřad při provádění zákona o kvotě půjčoven a kinematografií, nýbrž i podávati dobrá zdání a činiti návrhy o otázkách filmového průmyslu a obchodu vůbec za účelem všestranného rozvoje všech složek československé kinematografie.

Osnova byla projednána se všemi zúčastněnými zájmovými korporacemi, jež s ní projevily souhlas.

K jednotlivostem se uvádí:

K § 1.) V zákoně není řešena otázka, zda kvota půjčoven filmů bude stanovena podle počtu filmů či podle metráže; rozřešení této podrobnosti ponechává se vyhláše, jež bude vydána po slyšení filmového sboru, přičemž bude možno přihlížeti ke zkušenostem získaným v praxi. Důvodem osvobození malých půjčoven od povinnosti dodržeti kvotu půjčoven filmů v odstavci 2. jest ohled na slabší zpravidla finanční sílu těchto malých podniků. K odst. 3.: Zdejší výrobci, kteří chtějí sami půjčovati své vlastní filmy a nedovážejí filmů cizích, takže by nezužítkovali výhod zákona, spojených s exploatací domácích filmů, žádají, aby bylo dovoleno sdružování půjčoven k výpočtu kvoty. Půjčovny a kinematografy proti tomu namítají, že by se tím práva plynoucí ze započítatelnosti domácího filmu do kvoty půjčoven, stala předmětem obchodu. Osnova řeší tuto mezi zájemníky spornou otázku tím, že nepřipouští sdružování všeobecně, nýbrž jen poskytuje ministerstvu obchodu možnost sdružení půjčoven povolití výjimečně v těch případech, kde toho vyžaduje zájem domácí filmové výroby; v úvahu budou přicházeti případy, kde se jedná o zdejší podniky vyrábějící soustavně hodnotné domácí hrané filmy, jež samy půjčují tyto filmy, aniž exploituji ve značnější míře filmy cizí.

K § 2.) Pojem kinematografického filmu domácího původu je stanoven velmi opatrně za účelem umožnění spolupráce s filmovým průmyslem cizím, jež jest za daných poměrů žádoucí. Pružná stylisace předpisu ad c) dovoluje měniti podle potřeby požadovaný podíl, jenž se má dostati z celkového výrobního nákladu filmu československým státním příslušníkům neb osobám v tuzemsku trvale usazeným nebo společností majícím sídlo v tuzemsku, a podíl tento odstupňovati podle výše výrobních nákladů.

[K § 3. odst. 3.)]^{qq} Seznam kinematografických filmů, uznaných za filmy domácího původu, bude uveřejňován v první řadě za účelem informace podnikatelů kinematografií vzhledem k jejich povinnosti dodržeti kvotu kinematografií.

[K § 4.)]^r Půjčovnám filmů se neukládá povinnost stálého vedení seznamu filmů jimi uvedených v oběh za předpokladu, že kontrola bude okresním úřadům usnadněna informacemi, dodanými ministerstvem vnitra, provádějícím censuru filmů. Předložení originálu rozhodnutí ministerstva průmyslu, obchodu a živnosti o domácím původu filmu jest

[Příloha]^{vy}

Tabulka I.
Statistika filmů censurovaných v Československu.

Země	1922			1923			1924			1925			1926			1927		
	počet	metráž	%	počet	metráž	%	počet	metráž	%	počet	metráž	%	počet	metráž	%	počet	metráž	%
Československo	168	110.905	5.6	182	105.979	5.6	180	76.020	4.9	209	108.254	6.5	245	159.996	9.0	280	144.608	7.9
Spojené státy americké	608	572.954	29.1	695	694.497	36.8	720	788.247	50.6	777	895.792	54.4	902	927.933	52.4	817	887.130	48.3
Německo	742	793.189	40.3	570	550.408	29.2	203	293.766	18.8	282	356.699	21.6	343	430.127	24.3	431	530.438	28.9
Francie	258	189.326	9.6	330	277.638	14.7	215	212.212	13.6	157	144.314	8.7	131	148.070	8.3	166	146.138	7.9
Ostatní země	299	300.026	15.4	250	255.290	13.7	145	186.969	12.1	103	141.078	8.8	82	103.059	6.0	108	128.627	7.0
Celkem	2075	1,966.400	100.0	2027	1,883.812	100.0	1463	1,557.214	100.0	1528	1,646.137	100.0	1703	1,769.185	100.0	1802	1,836.941	100.0

Tabulka II.
Statistika censurovaných dramát a veseloher.

Země	1922			1923			1924			1925			1926			1927		
	počet	metráž	%	počet	metráž	%	počet	metráž	%	počet	metráž	%	počet	metráž	%	počet	metráž	%
Československo	44	71.447	4.0	29	47.098	2.8	17	21.992	1.6	22	46.343	3.2	39	97.454	6.3	26	60.913	3.9
Spojené státy americké	512	546.239	30.8	583	657.582	40.0	625	756.856	54.7	648	862.834	59.4	685	872.934	56.9	628	836.991	53.9
Německo	513	730.659	41.2	336	495.110	30.1	149	271.099	19.6	149	305.796	21.0	162	349.008	22.7	192	440.932	28.5
Francie	119	165.348	9.3	123	232.855	14.1	104	161.240	11.6	59	118.496	8.1	49	129.707	8.4	45	109.223	7.0
Ostatní země	169	256.033	14.7	136	210.273	13.0	103	170.595	12.5	58	118.681	8.3	35	84.229	5.7	48	104.543	6.7
Celkem	1357	1,769.726	100.0	1207	1,642.918	100.0	998	1,381.782	100.0	936	1,452.150	100.0	970	1,533.332	100.0	939	1,552.602	100.0

nutné vzhledem k decentralisaci agendy na okresní úřady. Tím bude znemožněno, aby několik půjčoven si započítávalo týž domácí film do své kvoty.

[K § 5.)]^{ss} Propagace filmů vědeckých, hospodářsko-poučných a přírodních jest podporována jednak tím, že půjčovny mohou takové cizí filmy uváděti v oběh a kinematografy je předváděti zcela volně, jednak tím, že je možno na základě zvláštního povolení takový film domácího původu vzhledem k zvláštní jeho ceně úměrně započítati obdobně jako film hraný.

[K § 6.)]st Stejně jako u kvoty půjčoven jest i stanovení podrobností o kvotě kinematografů ponecháno vyhláše.

[K § 7.)]^{uu} Podnikatelům kinematografů se neukládá povinnost stálého vedení seznamu filmů jimi předváděných za předpokladu, že budou zařízena potřebná kontrolní opatření u úřadů, jimž se předkládají censurní lístky k vidování.

[K § 11.)]^{vv} Započítatelnost starších filmů domácího původu do kvoty kinematografů se zavádí za tím účelem, aby v prvním roce platnosti zákona nenastal vzhledem k delší exploatační době ve filmovém obchodě nedostatek domácích filmů.

.-.-.-.

Vláda doporučuje, aby tento návrh zákona byl přikázán v poslanecké sněmovně [výboru pro záležitosti průmyslu, obchodu a živností]^{ww} a v senátě [výboru národohospodářskému]^{xx} k podání zprávy ve lhůtě co nejkratší.

SÚA, f. MŠANO 1918 – 1949, k. 518, čj. 54082/29.

a	Dovětek připsaný do cyklostylovaného dopisu na psacím stroji, neboť se týkal výlučně ministerstva školství a národní osvěty.	k	Příjemcem škrtnuto.
b	Rukopisný podpis.	l	Rukopisnými vsuvkami příjemce rozšířeno na – „obch[odním] společnostem popř. družstvům“.
c	Na spodním okraji jednostránkového průvodního dopisu je razítko spisovny ministerstva školství a národní osvěty s údajem, že spis došel na MŠANO 13. 12. 1928 a že mu bylo přiděleno číslo jednacím 164054. V horní části dokumentu se nacházejí rukopisné administrativní poznámky týkající se uložení spisu.	m	Rukopisná vsuvka příjemce – „a že film je obsahem i provedením hodnotný“.
d	Psáno proloženě a strojopisně podtrženo.	n	Příjemcem škrtnuto.
e	Rukopisná oprava příjemce – „o podpoře“.	o	Rukopisná vsuvka příjemce – „hodnotné“.
f	Strojopisně podtrženo.	p	Škrty a rukopisnou vsuvkou příjemcem opraveno na – „uveřejní min. obchodu v úředních listech“.
g	Rukopisná vsuvka příjemce – „obsahem a provedením hodnotných“.	q	Po levé straně podél konce odstavce 1 a celého odstavce 2 rukopisná poznámka příjemce – „časově rozdílné rozhodnutí od rozh. § 3“.
h	Rukopisná vsuvka příjemce – „obchodní“.	r	Strojopisně podtrženo.
i	Příjemcem škrtnuto a nahrazeno slovy – „po případě“.	s	Strojopisně podtrženo.
j	Příjemcem rukopisně opraveno na – byly zřízeny“.	t	Rukopisná vsuvka příjemce – „jako poradní orgán“.
		u	Rukopisná oprava příjemce na – „4“.
		v	Škrty a rukopisnou vsuvkou příjemcem opraveno na – „schůze sboru a jim předsedá“.

w – z	Strojopisně podtrženo.	qq – xx	Strojopisně podtrženo.
aa	Psáno proloženě.	yy	Nadpis na samostatné stránce
bb – oo	Strojopisně podtrženo.		psaný proloženě a strojopisně
pp	Na levém okraji stránky strojopisný odkaz – „viz příloha“.		podtržený.

1) Jde o dopis MŠANO ministerstvu obchodu podepsaný dr. Wirthem, reagující na poradu zainteresovaných stran o návrhu zákona, jež se z iniciativy MPOŽ uskutečnila 22. 9. 1928. MŠANO v dopisu především zdůrazňuje a argumentuje své stanovisko, že připravovaný zákon musí přihlížet k umělecké a kulturní hodnotě filmů. K slíbenému ústnímu projednání připomínek se zástupci MŠANO došlo na ministerstvu obchodu 14. 1. 1929.

2) Důvodová zpráva vypracovaná pravděpodobně úředníkem ministerstva obchodu JUDr. Josefem Piskačem vycházela z jeho článku *O podporu domácí filmové výroby*, mapujícího zahraniční praxi ve věci podpory domácí kinematografie a publikovaného již na jaře 1927 ve Věstníku MPOŽ. Odsud informaci o dobové zahraniční praxi doplňujeme: V Německu se v polovině dvacátých let dostávalo do kin přes 500 celovečerních hraných filmů (přes 200 bylo domácí výroby). Filmové kruhy poukazyvaly na přesycenost trhu, která prý brání intenzivnějšímu využití jednotlivých titulů. Pro 3500 kin, jimiž německý trh poloviny dvacátých let disponoval, by prý byla úměrná sezonní nabídka 350 až 400 filmů. Pro rok 1927 se objevil návrh na změnu kontingentního poměru na 2 (domácí) : 1 (cizí). Byl zamítnut pro nebezpečí nadvýroby méněcenných kontingentních filmů, tedy s ohledem na kvalitu domácí produkce. Srov. Josef P i s k a č, *O podporu domácí filmové výroby*. Věstník MPOŽ 8, 15. 5. 1927, č. 5, s. 144.

3) V Rakousku byla rovněž zavedena dovozní dávka 20 grošů za 1 m filmu. Roční potřeba rakouského trhu byla odhadována asi na 300 celovečerních filmů. Ochranná opatření měla zabránit stěhování filmové výroby do Německa a do Francie. Produkce trpěla nedostatkem širšího odbytiště, například zdánlivě přirozenému vývozu do Německa bránil tamní přísný kontingent. Srov. tamtéž, s. 146.

4) Princip preventivního nákupu filmů, který vyvíjel tlak na majitele kin, aby si film s velkým předstihem předplatili, aniž jej viděli, ba dokonce aniž byl dosud vyroben. Uplatňování tohoto principu spolu s praxí *block booking*, tedy prodeje lukrativního titulu pouze v balíku s několika průměrnými filmy, komplikovalo umístění domácí produkce na trhu, neboť majitelé kin měli dlouho dopředu termíny obsazené zahraničními filmy.

5) Podnět k vypracování tohoto zákona vzešel z resoluce Imperial Conference na podzim 1926, která vyzývala vlády jednotlivých částí říše, aby se zabývaly vážnou situací v kinematografii. Domácí film byl v kinech ve Velké Británii zastoupen jen asi 5 % (na rozdíl od 25 % před první světovou válkou) a filmovou distribucí v britských dominiích zcela ovládla produkce americká. Ve svém odůvodnění označila vláda tuto situaci za nesnesitelnou a poukázala na dalekosáhlé ekonomické důsledky. Intenzivní export amerického vkusu prostřednictvím filmů vedl podle ní k naprosté změně poptávky po zboží. Britové například ztratili svou někdejší dominantní pozici na jihoamerickém trhu, obchody jsou zde nyní plné amerického zboží. Podobný trend lze zaznamenat i v dominiích, v Kanadě či na Novém Zélandě.

Opozice zákonu vytýkala, že propůjčuje monopolní postavení britským výrobcům, že nelimituje zisk výrobců a nereguluje ceny a půjčovné. Závažná námitka se týkala též nezájmu zákonodárců o kvalitu filmové výroby; výrobce není zákonem stimulován k zlepšování technické i umělecké úrovně filmů, neboť stoupající kvóta půjčoven i kin mu zaručuje odbyt jeho produkce bez ohledu na její kvalitu. Srov. J. P i s k a č, c. d., s. 147 – 148.

6) Piskač dále zmiňuje i Polsko, kde se rovněž v té době připravovalo zavedení kontingentního systému. Žádná zvláštní opatření k podpoře domácí filmové výroby neměly v dané době USA, Švédsko, Dánsko, Španělsko, Švýcarsko, tedy buď země s rozvinutým filmovým průmyslem, nebo naopak země bez filmové výroby vůbec. Srov. tamtéž, s. 149.

- 7) Výnos byl zveřejněn oběžníkem ministra vnitra ze dne 10. července 1924 č. 42.785–6 a publikován ve Věstníku ministerstva vnitra (roč. 6, s. 285). Srov. Jiří H o r a, *Filmové právo*. Praha 1937, s. 437 – 438.
- 8) V Říšském svazu odborných společenstev fotografů republiky Československé působila ve dvacátých letech rovněž sekce filmových výrobců.
- 9) Zákonem č. 140 ze dne 1. 7. 1926 byla v § 1 živnost fotografická včetně pořizování fotografických snímků při živnostenské výrobě filmů prohlášena ve všech jejích oborech za živnost řemeslnou.
- 10) Svaz filmového průmyslu a obchodu v Československu byl ustaven v září 1921 jako střešní organizace domácích výroben a půjčoven, která hájila zájmy svých členů a podílela se v celém meziválečném období jako partner státních orgánů na utváření obecných zásad filmové výroby a obchodu v Československu.
- 11) Ústřední svaz kinematografů Československé republiky byla centrální stavovská instituce, jejíž kořeny sahají až do roku 1912, kdy vznikl Spolek českých majitelů kinematografů v království Českém. Sdružoval regionální organizace majitelů kin a zastupoval jejich zájmy při jednání s centrálními orgány.
- 12) Podle nařízení ministra vnitra ze dne 18. 9. 1912 č. 191 propůjčovaly úřady licenci k pořádání veřejných kinematografických představení na dobu maximálně tří let; poté bylo třeba požádat o její prodloužení, přičemž na její udělení ani prodloužení nepříslušel žadateli žádný nárok. Řadu let se majitelé kin snažili bez úspěchu prosadit buď prodloužení licenčního období ze tří na pět či více let, nebo nahrazení časově omezených licencí trvalými koncesemi.
- 13) Československá obec sokolská obhospodařovala ve dvacátých letech prostřednictvím místních tělovýchovných jednot polovinu všech kin v republice. Ministerstvo obchodu si vyžádalo její samostatné stanovisko zřejmě proto, že ČOS nebyla členem Ústředního svazu kinematografů.
- 14) Filmová liga československá se ustavila v dubnu 1920 jako organizace sdružující osobnosti zainteresované na rozvoji československé kinematografie. Prosazovala hospodářskou podporu domácí výroby a ochranu před zahraničním kapitálem. Zanikla v roce 1932.
- 15) Svaz filmových pracovníků vznikl v květnu 1927 a sdružoval filmové herce, režiséry, publicisty ad. Prosazoval opatření, která by ochraňovala československý film.
- 16) Počty v Československu vyrobených hraných filmů z tabulky II se rozcházejí s údaji nejnovější filmografické publikace *Český hraný film 1898 – 1930* (NFA, Praha 1995). Odchylka je částečně jistě způsobena tím, že rozdělení do jednotlivých let se v tabulkách řídí datem cenzury, zatímco pro uvedený katalog hraných filmů je směrodatné datum ukončení vlastní výroby. Nicméně vzhledem k tomu, že čísla z tabulek jsou pravidelně vyšší (v letech 1923 a 1924 dokonce o více než třetinu), musíme hledat příčinu jinde – například v chybném vyplnění rubriky výrobce v žádostech o cenzuru nebo v chybném přenosu dat do dalších dokumentů. Nelze samozřejmě beze zbytku vyloučit ani možnost existence domácích hraných filmů, o nichž už dnes – alespoň zatím – nevíme.